

FDI World Dental Congress, Hong Kong, 29. august – 1. september

Visjoner, miljø og tannpuss

Ikke-smittsomme sykdommer med felles risikofaktorer – ny kontekst for oral helse etableres

FDIs hundrede kongress ble feiret med et godt arrangement og over 7 000 deltakere fra hele verden. Kongressen var velorganisert og innholdsrik men bød kanskje ikke på de store overraskelsene; på godt og vondt. Både faglig og politisk innhold var ivare tatt, men de engasjerte diskusjonene uteble.

Den hundrede FDI-kongressen ble åpnet av presidenten Orlando Monteiro de Silva, med kinesisk sang og dans, og kinesiske notabiliteter til stede. Prisen World Oral Health

Recognition Award ble delt ut for første gang og gikk til den kinesiske helseministeren. Han takket i en lang tale på kinesisk uten oversettelse.

FDIs generalforsamling hadde flere viktige «policy-statements» oppe til behandling og NTFs egen representant i vitenskapskomiteen, Harry Sam Selikowitz presenterte den antakeligvis viktigste: «FDI Policy Statement on Non-communicable diseases». Den ble vedtatt med stort flertall. «Presidenten har ordet» i dette nummeret av Tidende har mer om dette.

Se også ramme med utdrag fra FDIs «advocacy guide» for nasjonale tannlegeforeninger når de skal argumentere med myndighetene om viktigheten av å inkludere tannsykdommer i det store bildet om ikke-smittsomme sykdommer. Dokumentet kan leses i sin helhet på Tannlegeforeningens hjemmesider, www.tannlegeforeningen.no så snart det foreligger.

Det var for øvrig interessant å registrere at ikke-smittsomme sykdommer, hvor de orale også har fått innpass, nå nevnes som en selvfølge i nærmest alle sammenhenger. Her har mye skjedd siden i fjor hvor dette var forholdsvis nye begreper.

Vision 2020

Hvordan vil den globale tannhelsen se ut i 2020? spurte Michael Glick, redaktør av American Dental Journal, og la fram FDIs arbeidsdokument for en global oral helsetjeneste: Vision 2020. Dokumentet anbefaler en utvidet rolle for tannleger i arbeidet for å bedre tannhelsen. En ser blant annet for seg et globalt paradigmeskifte og forandringer i helseprofesjonene. Tannlegene er en stor, uutnyttet ressurs og må være de som leder tannhelseteamene. De må også være rådgivere og pådrivere i generelt helsearbeid.

– Verdens helseorganisasjon er svært interesserte i å samarbeide med FDI om



Hvordan vil tannlegeverdenen, og resten av verden, se ut i 2020? Redaktør av American Dental Journal, Michael Glick, presenterte Vision 2020.

ikke-smittsomme sykdommer og hele dette området, sa han. Leger må også tenke om igjen om sin rolle, ikke bare tannleger. En må tenke nytt både når det gjelder utdanning og pensum. – Vi må være del av et globalt system, hvor vi ser på samfunnet og verden som en enhet. Arbeidsmarkedet samhandler for eksempel med både helsesystemet og tannhelsen. Vi trenger flere helsearbeidere, men ikke nødvendigvis flere av de samme som nå. Man må se på hva som skjer i verden, og hvilke implikasjoner dette har for odontologien, sa Glick.

Visjoner om fremtiden fenget ikke alle. En tysk representant kommenterte at hvis man bare har visjoner, bør man oppsøke en lege og henviste til et gammelt tysk visdomord. De var også redde for hjelpepersonell fordi det kunne gi arbeidsledige tannleger. I Afrika er man for øvrig sjeleglade hvis man faktisk har én tannlege som kan lære opp det aktuelle hjelpepersonellet.

– Vi forsøker å belyse muligheter, temaer og utfordringer, svarte Glick. Jeg foreslår at alle plukker det som passer dem best, og går videre derfra. President Orlando Monteiro de Silva opplyste at FDI ville laget et fond som kan gi penger til gode prosjekter i forbindelse med visjonen.

– En trenger å lage en handlingsplan for hvordan en skal gripe an NCD-pandemien, ble det også kommentert.



NTFs representant i vitenskapsrådet, Harry Sam Selikowitz, la fra et av de viktigste dokumentene på generalforsamlingen.

– Emil China fra Benin, medlem av FDI-styret, la til at de har laget en strategi for oral helse i Afrika. Her er det lagt vekt på forebygging. Afrika har lav tannlegedekning, og trenger å tenke nytt, sa han.

En representant kom med forslaget om å lage et eget dokument for utviklingsland, og et for alle andre. Forslaget falt umiddelbart, men førte til hissig diskusjon både med og uten mikrofon i lang tid etterpå. – Slik den europeiske økonomien utvikler seg, vil halvparten av landene i Europa være utviklingsland om kort tid, så her vil det ikke bli lett å skille mellom landene, lød en av de morsommere kommentarene, fra Mexicos sytremedlem.

Dokumentet ble alt i alt møtt med flest positive kommentarer, og de fleste så en mulighet til å bruke dette til å få oral helse på agendaen både i medisinsk utdanning og i samfunnet for øvrig.

Et annet moment som ble tatt opp var den globale urbaniseringen. Flere og flere mennesker bor i byområder. Hvordan opprettholdes en god helsestevne i tynt befolkede områder? Det må også arbeides evidensbasert, med tilgang til den nyeste forskningen. Man må gå fra å behandle til å legge mer vekt på de underliggende faktorene og effektiv forebygging.

Nytt, globalt kariesklassifiseringssystem

På bakgrunn av et forslag til ny kariesmatriks som ble presentert på FDI-møtet i 2011, hadde vitenskapskomiteen utarbeidet et forslag til «Policy statement – Classification of Caries Lesions of Tooth Surfaces and Caries Management Systems». GV. Blacks klassifisering fra tidlig 1900-tall er fremdeles utbredt blant et flertall av tannleger, men i de siste tretti årene har det skjedd en stor forandring og utvikling i forståelsen og behandlingen av karies. Både fra et klinisk, vitenskapelig og fra et folkehelseperspektiv er det behov for et nytt og enhetlig klassifiseringssystem. Karies har dessuten store økonomiske konsekvenser for alle nasjonale økonomier, og det trengs nye tiltak i mange regioner.

Forslaget ble vedtatt, og arbeidet med å ferdiggjøre det fortsetter.

FNs resolusjon om ikke-smittsomme sykdommer og FDI's videre arbeid

FNs hovedforsamling vedtok i 2011 resolusjonen «Political Declaration on the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases (NCDs)». Her stadfestes det at ikke-smittsomme sykdommer som kreft, kardiovaskulære sykdommer, diabetes og kroniske lungesykdommer utgjør en trussel mot global utvikling, og at de har felles risikofaktorer. Disse faktorene er tobakk, usunt kosthold generelt og sukker spesielt, fysisk inaktivitet og overforbruk av alkohol. Tannsykdommer fikk også plass i denne FN-deklarasjonen. Selikowitz har arbeidet videre med å utdype den orale helsens rolle. FDI's dokument skal være et rådgivende dokument overfor verdens nasjonale tannlegeforeninger, og FDI ønsker med dette å spille en ledende rolle når det gjelder den nåværende og fremtidige helseagenda.

Oral health and the United Nations Political Declaration on NCDs

Four key messages to communicate in high-level discussions with national decision makers:

1. That the dental profession, because of the shared risk factors with other NCDs, is committed to contributing its longstanding experience in prevention and its ever-increasing potential in early NCD diagnosis;
2. That the dental profession is in a unique position to support national NCD policy and strategy. In industrialized countries, its access to 'healthy' patients during regular check-ups is an opportunity to raise their awareness over risk behaviour and thereby increase prevention;
3. That, where resources are scarce, dentists are willing to combine their force with primary care providers and teachers in prevention strategies. The focus should be on achieving the objectives of the Millennium Development Goals: access to health care facilities, including oral care;
4. That (a) there is a close and proven link between oral health, in particular periodontal disease, and the major NCDs, and (b) that science is pointing to oral disease as being an NCD risk factor in and of itself.

Amalgam og kvikksølv

FNs miljøprogram forbereder et internasjonalt bindende lovverk om begrensning av kvikksølv. På verdensbasis er det få land som har forbudt kvikksølv,

også i amalgam, slik som Norge, så dette var et av de få temaene hvor flere stilte seg på talerlisten. FDI vedtok å støtte Verdens Helseorganisasjons forslag om nedfasing av, men ikke for-



Den norske delegasjonen på generalforsamlingen.

bud mot, dental amalgam gjennom økt forebyggende arbeid og økt forskning i dentale materialer som respekterer og beskytter miljøet. FDI mener det er svært viktig at muligheten til å bruke amalgam fortsatt opprettholdes for situasjoner hvor dette er både nødvendig og hensiktsmessig – ikke minst i mange utviklingsland. Samtidig skal de nasjonale tannlegeforeningene oppmuntre egne lands regjeringer til forebyggende folkehelsearbeid, og til å gjøre kjent sammenhengen mellom oral helse og allmenn helse. Dokumentet kan leses på FDI's hjemmesider www.fdiworldental.org så snart det foreligger.

Verdens tannhelsesdag

World Oral Health Day, eller verdens tannhelsesdag ble bestemt flyttet fra september til mars hvert år, mot spredte protester. Ved å skape entusiasme og virak rundt denne dagen kan en bidra

Fagprogrammet

Fagprogrammet var interessant og variert og bar preg av at mange forelesere var fra USA og Europa. Sekvensene var godt tverrfaglig sammensatt med mange interessante innfallsvinkler fra generell medisin. Spesielt interessant var en sekvens hvor det fra fire forskjellige fagområder skulle oppsummeres hva som hadde skjedd det siste året både i forhold til forskningsresultater, nye teknikker og behandlingsfilosofi.

Erfaringer fra tidligere FDI kongresser har vært noe blandet i forhold til selve nytteverdien i fagprogrammet for oss som er på utkikk etter nye foredragsholdere. Ofte har det vært preget av lokale forhold med fokus på det som opptar den verdensdelen vi er i. Det var derfor ikke overraskende at mye av fagprogrammet dreide seg om periodontitt, men med all den vestlige innflytelse som har vært i Hong Kong ble det en positiv overraskelse. Når vi vet at sentrale personer som Niklaus Lang har hatt mulighet til å påvirke utformingen av fagprogrammet ble det faktisk vanskelig å velge temaer enkelte ganger. Hovedinntrykket av foreleserne var at de ikke tradisjonelt var «honoured» personer som var i ferd med å avslutte sin karriere, her var det mange topp forelesere som ga inspirasjon i forhold til valg av tema, sammensetning av sekvenser og som jeg håper vi får se mer til i Norge.

*Øyvind Asmyhr,
utdanningsjef, NTF*



Fra en av paneldebattene med eksperter i Åpent forum, hvor alle kan delta.

til at tannsykdommer blir akseptert som sykdommer på lik linje med andre, var budskapet. Ved å gå bort fra en fast dato til en fleksibel dato i mars, mente forslagsstillerne at dagen kunne få mer oppmerksomhet. Det vil også være en fordel å alltid kunne arrangere den på en ukedag hvert år. Temaene kan være de samme over hele verden, regionale eller lokale, og FDI kan foreslå hovedtemaer. Det ble foreslått å utarbeide en manual som alle nasjonale foreninger kan videreutvikle, og landene ble rådet til å konsentrere seg om skolene, kontakte aviser og TV og bruke sosiale media.

Grønn og bærekraftig

– På 1990-tallet – hvem ville trodd at vi skulle gå inn på en restaurant uten at folk røykte? spurte Steven Hancocks, redaktøren av International Dental Journal (IDJ). Se hva som skjedde med røyking – dette er et eksempel på et fullstendig skifte. Når en går til legen, sjekkes blodtrykk, om man røyker eller ikke og andre ting. Det burde være det samme med tannpuss, ernæring og fysisk aktivitet. Men det tar tid å forandre vaner. Vi har en stille epidemi. Hva kan vi gjøre?

Tannlegefaget har ikke klart å løse kariesproblemet alene. Fluortannkremen og gode vaner revolusjonerte tannhelsen til store deler av europeisk

ungdom. Samarbeid med industrien er viktig, sa han.

Noen av de samme tiltakene som blir brukt mot røyking og alkohol, kan brukes mot sukkerholdige varer. En kan for eksempel lage advarsler på godteri og søtsaker på samme måte som en gjør med sigaretter og sprit.

Han fortalte om den grønne, bærekraftige odontologiens inntog. Nigeria, med en befolkning på 150 millioner og 4 000 tannleger har ikke strømforstyrning nord i landet. Her har de tannlegeklinikker og kirurgiske avdelinger som har all strømforstyrning fra solceller. De resirkulerer alt av materialer. Vann er i ferd med å bli mangelvare i større områder av verden, også her må en tenke miljøvennlig og bærekraftig i helsesektoren som helhet.

Dette er en mulighet for tannlegene til å lede an i utviklingen, ikke bare bli ledet. Hvis du ikke er del av løsningen, er du en del av problemet, sa Hancocks. Her kom også temaet kvikksølv opp, fremdeles stort i store deler av verden.



Kampanjen Learn, Live, Laugh – et samarbeid mellom FDI og Unilever.

Han argumenterte også for åpen tilgang, «Open access», til alle vitenskapelige artikler. Det er stort sett forskere betalt av nasjonale universiteter som driver forskning og skriver artikler. Disse artiklene er betalt av fellesskapet, og bør være tilgjengelige for alle. De store forlagene tjener millioner på arbeid finansiert av det offentlige, og dette er verken riktig eller rettferdig. Alle vitenskapelige artikler må publiseres i «Open Access». IDJ publiserer åpent og har like god «impact-factor» som andre vitenskapelige tidsskrifter.

Learn, Live, Laugh

FDI samarbeider med Unilever om kampanjen Learn, Live, Laugh i 40 land pågår det prosjekter for å gjøre folk oppmerksomme på hvor viktig det er å pusse tennene to ganger daglig med fluorantakrem. I land med store befolkninger og liten tannlegedekning er ikke denne kunnskapen noen selvfølge. En representant for det kinesiske helsedepartement fortalte at ifølge siste nasjonale tannhelseundersøkelse var karies svært utbredt i alle årsklasser i Kina, og bare mellom 22 og 35 prosent pusset tennene minst to ganger om dagen. I et folkerikt land som Tyrkia opplyser helsedepartementet at 85 prosent av unge mellom seks og 19 år har karies.

I Asia deltar 10 land og her er kampanjen rettet mot skolebarn. I Tyskland, Italia og Pakistan retter kampanjen seg mot tannlegepasienter. I Beijing har 50 prosent av treåringene i karies, og på bakgrunn av dette har Kinas kampanje et mor og barn-fokus.

Ved å samarbeide med profesjonelle markedsførere i dentalindustrien, kan en utbre kunnskap på en mer effektiv måte enn rene helsekampanjer kan, sa representanten fra FDI. Dette er et samarbeid som begge parter tjener på, avsluttet han.

En representant fra Macao innvendte at deres utfordring var å få industrien til å utvikle riktige produkter og riktig teknologi. En trenger også mer forskning på hvilke produkter som er best, og her bør en utvikle klinisk forskning videre, sa hun.

Framtiden for FDI-kongressen

FDI har slitt med dårlig økonomi de siste årene, blant annet på grunn av flere



Utstillingen var ikke større enn den pleier å være på NTFs landsmøte, men det ble lagt stor vekt på en grønn profil.



Den sør-afrikanske representanten diskuterer med delegatene fra Jamaica i pausen.

kongresser med underskudd, spesielt kongressen i Brasil. På denne bakgrunnen er det bestemt at modellen med en samlet FDI-forsamling av delegater i tillegg til et stort fagprogram skal forandres. Kongressen vil arrangeres på gammel måte i Istanbul, men så vil de gå inn for å lage en franchise-modell, med flere sponsorer. Akkurat på hvilken måte dette er tenkt, ble ikke redegjort for i detalj, men president Orlando Monteiro de Silva bekreftet at dette er siste gang hvor alt skal skje på én gang. Presidenten redegjorde også for

ideen om å lage et World Oral Health Forum løst fra FDI-kongressen. Helse er begynt å bli et prioritert område for politikere i alle land, og ikke-smittsomme sykdommer, deriblant karies, er en tung byrde for alle lands økonomier. Målet er å skape et forum med politisk og faglig debatt og innhold som verdens ledere og helseledere føler at de vil og må delta på. Dette forumet kunne holdes på samme sted hvert år, på samme måte som World Economic Forum i Sveits, som ble nevnt som en modell.



Den Nigerianske delegaten i lyset fra iPaden.

Fakta om Hong Kong

- Hong Kong er et av verdens mest populære turistmål. Byen er fremdeles et stort handelssentrum og er mest kjent for havnen, shopping, uteliv, en førsteklasses infrastruktur, et godt kjøkken og vakker natur noen minutter utenfor byen
- Byen er et av verdens tettest befolkede områder, med over sju millioner innbyggere på 1100 km², hvorav bare en fjerdedel av arealet er bebygget, resten er naturområder. Det satses stort på økologiske og bærekraftige løsninger. Byen har en av verdens høyeste levealdrer: 79,2 år for menn, 84,8 år for kvinner. Hovedinntektene er internasjonal handel.
- Hong Kong var britisk kronkoloni fra 1898 til 1997. Byen er nå en spesiell administrativ region i Folkerepublikken Kina, som har rett til å opprettholde sitt styresett og kapitalistiske økonomi i minst femti år etter overtakelsen. Beijing-regjeringen forsøker stadig å redusere selvstyret, noe som fører til massive protester og demonstrasjoner.



Hong Kong rett etter solnedgang, tatt fra 100. etasje i en bygning på fastlandet. Kongressenteret ligger rett fram.

Tekst og foto: Kristin Aksnes

Neste års kongress
Se www.fdiworlddental.org